

Робоча навчальна програма з навчальної дисципліни «Сольний спів» для студентів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 8.02020401 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Сольний спів»
(академічний).

„___” _____, 2015 року - ___ с.

Розробник: Леонтієва Софія Леонідівна, старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії)
академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) академічного та естрадного вокалу
Інституту мистецтв

_____ (Садовенко С. М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“___” _____ 20__ року

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмету навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	9
IV. Навчально-методична карта навчальної дисципліни "Сольний спів"	9
V. Завдання для самостійної роботи	10
VI. Система поточного контролю і підсумкового контролю знань	12
VII. Методи навчання	16
VIII. Методичне забезпечення навчальної дисципліни	17
Репертуарний список вокальних творів	17
IX. Література	21
<i>Основна література</i>	21
<i>Додаткова література</i>	23

Пояснювальна записка

Ця робоча програма укладена з урахуванням вимог стандарту вищого навчального закладу та повністю відповідає вимогам підготовки фахівців у ВНЗ мистецького спрямування.

При підготовці робочої програми врахований принцип комплексного вивчення студентами спеціальних дисциплін, який передбачає оволодіння ними поряд з академічним співом низки інших спеціальних дисциплін: майстерності актора, сценічної мови, хореографії, музично-теоретичних дисциплін тощо.

Мета дисципліни – відкрити магістрантам перспективу професійного розкриття та розвитку свого творчого потенціалу, оволодіти всіма можливостями співацького голосу, розумінням та виконавською майстерністю вокальних академічних творів у збагаченому синтезі музики, слова, пластики, емоційної акторської виразності, допомогти у розширенні творчої уяви та вихованні естетичного смаку.

Поряд з практичним навчанням співу, завданням навчальної дисципліни є виховання у магістрантів творчої волі, прагнення до самовдосконалення, формування художнього стилю, розширення світогляду, знайомства з найкращими зразками академічної музики вітчизняних та зарубіжних композиторів.

Робоча програма враховує також вимоги фахової підготовки студентів другого (магістерського) рівня мистецького спрямування. Робота викладача з магістрантами проводиться безпосередньо на практичних заняттях.

Основною формою проведення занять є практичне (індивідуальне) заняття з викладачем, проте для творчого осмислення ідей і положень курсу академічного співу магістранти повинні обов'язково самостійно готуватися до занять.

До робочої програми додається перелік понять і основних вмінь, оволодіння якими є обов'язковим для кожного магістранта, а також список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни "Сольний спів".

Критерієм оцінювання знань, умінь і навичок студента є не стільки обсяг матеріалу, що залишився у пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, активно і творчо використовувати в процесі самовираження мистецького задуму на практиці.

Робоча програма розрахована на період навчання за ОКР "Магістр" II курс і складає: 20 годин практичної та 31 годин самостійної роботи. У ній подано орієнтовний тематичний план з розподілом навчального часу на вивчення окремих тем за курсами і семестрами навчання.

Визначальна форма обліку успішності студентів – навчальні, тематичні модулі та семестрові форми контролю.

Зміст робочої програми обговорено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методичні рекомендації

Головними завданнями навчання з "Сольного співу" є:

- Розкрити та розвинути природні властивості голосу в повному діапазоні та найкращому тембровому забарвленні.
- Оволодіти прийомами вокальної техніки, емоційно-динамічною виразністю звуку на основі професійного усталеного дихання, сформуванати вокальні навички.
- Розширити музичні уявлення, відчувати музичну форму цілого твору, розвиток та завершеність окремих фраз, логіку розвитку кульмінації.
- Надати відомості про музичну спадщину оперного мистецтва, залучити до культури співочого виконавства та розвинути художньо-виконавський смак на традиціях попереднього історичного досвіду.
- Оволодіти прийомами звукового відображення різних відтінків психологічного стану людини.
- Оволодіти музичною термінологією.
- „Чути інтонацію” як вираз змісту твору, аналізуючи інтонаційний ряд через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою.
- Майбутній фахівець повинен вміти осмислювати та виконувати академічний твір в синтезі музики, слова та акторської виразності.
- Розкривати задум твору в усіх аспектах проявів сутності людини, якими є щирість мови душі, енергетична реалізація почуття, емоції, пластики руху.
- Володіти вмінням професійного спілкування зі слухачем на сцені.
- Навчитись вирішувати проблему вокально-педагогічного репертуару, збагачення його для майбутньої практичної роботи.
- Навчитись любити та поважати свій голос, дотримуватись усіх норм та правил охорони здоров'я та працездатності вокального апарату.

Методика професійного виховання майбутнього академічного співака повинна охоплювати різні аспекти його творчого життя, різнобічно формувати його особистість в широкому розумінні цього слова. Адже багато є і буде артистів на сценах всього світу, і тільки той артист має право на суспільне визнання, талант якого натхнений колоритом та невичерпними духовними цінностями рідного народу. Тому бажано в навчально-виховному процесі використовувати творчі національні традиції української пісенної культури. Доцільно також використовувати репертуар з пісенних культур інших народів світу, який побудований на високих зразках світової класичної музичної літератури.

Для здійснення широкого комплексу дій, спрямованих на виховання академічного співака, необхідна база, яка повинна забезпечити умови для

проведення навчального процесу, а саме: кабінет, де проходять практичні індивідуальні заняття з "Сольного співу", фортепіано.

Прямим впливом на аудиторію є те, що різні виконавці відрізняються один від одного не лише жанром, репертуаром і майстерністю, а також манерою та артистичністю, одним словом - "іміджем". Тому треба акцентувати увагу на створенні власного, неповторного образу.

Репертуар для академічного виконавця є основним фактором всієї його творчості. Для будь-якого музиканта репертуар є найважливішою ланкою його професійної діяльності. Тому постійне акцентування уваги на формуванні репертуарної політики є першочерговим у вихованні смаку та культури магістранта.

Всі виступи магістрантів аналізуються на засіданнях кафедри академічного та естрадного вокалу.

Таким чином, система навчання академічного співака надає йому не тільки повноцінну професійну підготовку, але й створює умови для творчого виявлення особистості майбутнього виконавця та викладача, що й сприяє подальшому розвитку академічної вокальної культури України.

Перелік обов'язкових умінь, навичок, вправ і комбінацій, які повинен виконувати магістрант

1. З майстерністю володіти своїм голосом і технікою академічного виконавства, виявляючи найкращі темброві барви голосу та звукову своєрідність:

- опанувати та постійно удосконалювати уміння професійного співочого дихання;
- досконало володіти високою позицією звучання голосу;
- в усій повноті оволодіти яскравим звучанням головного та грудного резонаторів;
- мати ідеально точну інтонацію звуковедення;
- володіти відшліфованою професійною мовою.

2. Професійно розвинути свій творчий потенціал та розширити особисті художні уявлення.

3. Удосконалити природні динамічні, емоційні, енергетичні властивості своєї особистості.

4. Професійно ретельно розспівуватись.

5. Виявляти свій акторський талант, вміти відчувати академічний твір як мікросвіт з його живими почуттями, емоційно-психологічними переживаннями, яскравими енергетичними проявами.

6. Розкривати задум авторів твору, втілюючи його зміст у виконання засобами свого особистого осмислення, наділяючи творчий образ сценічною виразністю.

7. Мати широкі творчі уявлення та володіти прийомами академічного виконавства.

8. Мати музичну ерудицію, володіти музичною термінологією.
9. Формувати свій виконавський репертуар, осмислено відбираючи твори, які відповідають високим критеріям професіоналізму, сучасному інтелектуальному погляду та які будуть відповідати особистому артистичному іміджу.
10. Мати вихований естетичний смак.
11. Володіти майстерністю професійного спілкування зі слухачем на естраді.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЛЬНИЙ СПІВ»

Курс: VI	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Загальний обсяг годин: <i>144</i> Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>1,5</i> Змістових модулів: <i>2</i>	<i>0202 «Мистецтво»</i> <i>8.02020401 «Музичне Мистецтво»</i> <i>Другий (магістерський) рівень</i>	Нормативна Рік підготовки: <i>1</i> Семестр: <i>3, 4</i> Практичні заняття: <i>20 годин</i> Самостійна робота: <i>31 година</i> Модульний контроль: <i>3 години</i> Вид контролю: <i>Залік – 4 семестр</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва розділу, теми	Кількість годин				
	Усього:	Із них:			
		Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	Аудиторні
Змістовий модуль 1 (II курс, 3 семестр)					
Тема 1. Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.	16	8	8		8
Тема 2. Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.	18	10	8		10
Модульний контроль	2			2	
Усього:	36	18	16	2	18
Змістовий модуль 2 (II курс, 4 семестр)					
Тема 3. Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота над твором з концертмейстером.	8	1	7		1
Тема 4. Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі.	9	1	8		1
Модульний контроль	1			1	
Форма контролю	Залік				
Усього:	18	2	15	1	2
Разом:	54	20	31	3	20

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (II КУРС, 3 СЕМЕСТР)

Тема 1. Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.

Тема 2. Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (II КУРС, 4 СЕМЕСТР)

Тема 3. Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота над твором з концертмейстером.

Тема 4. Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЛЬНИЙ СПІВ»

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля				
Кількість балів за модуль	294		121	
заняття	1	2	3	4
годин	8	10	1	1
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним	Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та	Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі.

210 балів	змістом. $(10+0.5)*8=84$ б.	приблизненого звучання голосу. Робота над твором з концертмейстером. $(10+0.5)*10=105$ б.	$(10+0.5)*1=10,5$ б.	$(10+0.5)*1=10,5$ б.
Самостійна робота 155 балів	$5*8=40$ б.	$5*8=40$ б.	$5*7=35$ б.	$5*8=40$ б.
Види поточного Контролю 50 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування 25 балів)		Модульна контрольна робота (прослуховування 25 балів)	
Підсумковий контроль	-		Залік	
Всього 294 бали			Всього: $294+121=415$ балів, коефіцієнт 4,15	

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбаченні ТП	Література	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1 (II курс, 3 семестр)						
1.	Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.	Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом. Продовження розвитку вміння розкривати глибину задуму авторів естрадного твору, відкривати гармонію проникнення літературного змісту в емоційну сферу вокально-музичного образу, навчитись розуміти за зміною музичної форми, тональності	8	Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45, 50 Додаткова 12, 15, 35, 44.	Опитування, прослуховування	40

		гармонії, темпоритму логіку розвитку драматургічного змісту. Творча робота над репертуаром. 10 годин.				
2.	<p>Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу.</p> <p>Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.</p> <p>Продовження освоєння специфіки роботи з мікрофоном.</p>	<p>Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу. Продовження освоєння специфіки роботи з мікрофоном. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 11 години.</p> <p>Підбір складніших вправ з поступово збільшуваними інтервалами, гамоподібних, різні види арпеджіо тощо для удосконалення техніки володіння голосом та розширення діапазону.</p> <p>Удосконалення володіння співочим диханням.</p> <p>Оволодіння вмінням відчувати збільшений тонус черевного преса при співі високих звуків діапазону. Чим вищий звук, тим напруження черевного преса мусить бути більшим і відчуватися у нижніх частинах живота.</p>	8	<p>Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45</p> <p>Додаткова 12, 15, 35, 44.</p>	Опитування, прослуховування	40
Змістовий модуль 2 (II курс, 4 семестр)						
3.	<p>Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності.</p> <p>Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі.</p>	<p>Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукоакустичною підсилювальною системою у вокальному класі.</p> <p>Розширення діапазону прояву акторської майстерності та емоційної реалізації творчої особливості співака в процесі роботи над естрадною піснею.</p> <p>Розвиток майстерності користування професійним</p>	7	<p>Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45, 50</p> <p>Додаткова 12, 15, 35, 44.</p>	Опитування, прослуховування	35

		мікрофоном, запобігаючи форсування звуку. 10 годин.				
4.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 11 години. Засвоєння методики роботи над естрадною піснею. Прищеплення вміння визначити стильові та жанрові особливості виконуваного твору, а також - розкрити художню та психологічну мету авторського задуму. Удосконалення технічних прийомів професійної роботи з мікрофоном. Продовження творчої роботи над репертуаром, над виразністю та артистичністю виконання.	8	Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45 Додаткова 12, 15, 35, 44.	Опитування, прослуховування	40
Разом:			31 година		155 балів	

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів з навчальної дисципліни «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS).

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності Змістовий модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	18	9
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	18	180
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	16	80
Всього без підсумкового контролю		294		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		-		
Підсумковий рейтинговий бал		-		

№ з/п	Вид діяльності Змістовий модуль 2	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	2	1
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	2	20
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	15	75
Всього без підсумкового контролю		294+121=415		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		4.15		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, ПМК, залік.

Методи самоконтролю: уміння самостійно розучувати та проводити вокальний самоаналіз творів програмного репертуару.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max. – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінки за шкалою ECTS
1-34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35-59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60-68	«достатньо»	E
69-74	«задовільно»	D
75-81	«добре»	C
82-89	«дуже добре»	B
90-100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»:

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«незадовільно»	Студент не розвинув навичок кантиленного співу на професійній дихальній опорі, не розвинув вокально-виконавських здібності взагалі, не виявив ознак акторського мислення. Студент лише частково сприймає навички вокалізації, проте творча думка залишається в'ялою, акторська робота – невиразною. Студент не досяг успіхів.
«задовільно»	Студент має елементарні навички з оволодіння голосовим апаратом, але не відчуває міцної дихальної опори, емоційна віддача, артикуляція та дикція – в'ялі. Намагається донести зміст виконуваного твору до слухача. Студент набув певного досвіду в оволодінні резонаторами, голос звучить впевненіше, але тембрально нерівно. Не набули розвитку акторські здібності, що не дає змоги повноцінно розкрити задум авторів вокального

	твору.
«добре»	<p>Студент добре володіє рівністю звучання (регістрами) співацького голосу, розуміє стиль, жанровість вокальних творів, емоційно відчуває характер літературного образу пісні, але ще є деякі недоліки: форсований звук, гнусавість, горлові відтінки, недоліки у сценічній пластиці.</p> <p>Студент емоційно виразно розкриває задум вокального твору, володіє вокальними технічними прийомами на досить широкому діапазоні, витримує теситуру, але є недоліки: іноді нестійка інтонація, метроритмічна нестабільність, пластична невиразність.</p> <p>Студент має добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навичками, так і у роботі над художнім образом пісні, але ще необхідно попрацювати над музичною виразністю та емоційною насиченістю акторського творчого прояву.</p>
«відмінно»	<p>Студент добре вміє реалізувати свої творчі можливості, голос звучить збагачено у головному та грудному резонаторах, згладжені перехідні ноти, володіє кантиленою, добре володіє професійним співочим диханням.</p> <p>Студент багато працював над пошуком індивідуальної манери виконання, яскравої динаміки розвитку драматургії виконуваного твору, емоційної творчої самореалізації. Голос звучить професійно якісно в розширеному діапазоні, рівно і яскраво.</p> <p>Студент впевнено, в повній мірі, з майстерністю розкриває всю глибину авторського задуму твору, яскраво реалізуючи свій артистичний та енергетичний потенціал. Досконало володіє всіма можливостями свого голосу, заворожуючи слухача барвами тембру, багатством інтонацій, щирістю, своєрідною манерою співу. Вміє володіти слухацькою увагою.</p>

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістранта на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються магістрантам упродовж вивчення навчальної дисципліни «Сольний спів»:

Розподіл балів, що присвоюються магістрантам

Змістовий модуль 1		Модульна контрольна робота	коefficientа Загальна кількість балів без урахування	Коефіцієнт	коefficientа Загальна кількість балів з урахуванням
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота				
T1 124	T2 145	25	294	-	-

Змістовий модуль 2		Модульна контрольна робота	коefficientа Загальна кількість балів без урахування	Коефіцієнт	коefficientа Загальна кількість балів з урахуванням
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота				
T3 45,5	T4 50,5	25	294+121 =415	4,15	100

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з сольного співу застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенями складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі з супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях

засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);

- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- робоча навчальна програма;
- навчальні методичні посібники;
- схеми, таблиці;
- збірки вокалізів;
- збірки класичних арій композиторів XVII-XVIII століття;
- збірки зарубіжних арій;
- збірки романсів зарубіжних композиторів;
- збірки романсів російських композиторів;
- збірки романсів українських композиторів;
- збірки народних пісень.

**Репертуарний список вокальних творів,
які відповідають широкому спектру вимог з навчальної дисципліни
"Сольний спів", обираються до вивчення і обіймають собою всі ступені
складності, передбачені навчальним процесом**

Вокалізи

1. Абт Ф. Вокализы для баритона и баса. - М.: Музыка, 1985.
2. Абт Ф. Избранные упражнения. — М.: Музыка, 1985.
3. Вілінська І. Вокалізи для низького голосу. – К. 1962.
4. Вілінська І. Вокалізи для високого голосу. – К.: Мистецтво, 1969.
5. Вілінська І. Вокалізи для середнього голосу. – К.: Музична Україна, 1989.
6. Вілінська І. Вокалізи для співака-початківця. – К. 1971.
7. Воронім О., Вороніна Р. 30 вокалізів на основі народних пісень. -К.: Музична Україна, 1991.
8. Гарсія М. Школа співу. – М.: Музгіз, 1956.
9. Глінка М. Вправи для вдосконалення голосу , методичні пояснення до них та вокалізи-сольфеджіо. – М.: Музгіз, 1951.
10. Далецкий О. Вокализы. – М. 1973.
11. Егорычева М. Упражнения для развития вокальной техники. – К., 1980.
12. Завалишина М. Вокализы. – К., 1984.
13. Заринь В. Вокализы. – М., 1962.
14. Зейдлер Г. Искусство пения для сопрано или тенора. - М.: Гос.муз. издательство, 1957.
15. Конконе Дж. Сорок упражнений. – М., 1962.
16. Лютген В. Ежедневные упражнения: 20 маленьких вокализов. – М.: Музыка, 1964.
17. Маркезі М. Вокалізи – К., 1980.
18. Павлюченко С. Вокалізи для середнього і низького голосів. - К.: Музична Україна, 1979.
19. Тамшина В. И. Вокализы для сопрано. - М.: Музыка, 1973.
20. Vokalisen Рапофка. Edition Peters Op.85 Heft I (Arlberg)

Нотно-методична література

1. Карабіць І. - К.: Музична Україна, 1983.
2. Кос-Анатольський А. Вибрані пісні -К.: Музична Україна, 1991.
3. Поклад І. - К.: Музична Україна, 1991.
4. Сабадаш С. - К.: Музична Україна, 1981.
5. Шамо І. - К.: Музична Україна, 1989.
6. Вечер старинного романса. - М.: Искусство.
7. Малышева Н. М. О пении (из опыта работы с певцами). - М.: Сов. композитор, 1988.
8. Популярный справочник песен. - М.: Музыка, 1991.
9. Песни ансамбля "Битлз". - К.: Музична Україна, 1990.
10. Романсы и песни П. Булахова. - М.: Музыка, 1983.
11. Старинные романсы "Умчались года...". - М.: Музыка, 1991.

Арії старовинних композиторів

1. Бах Й.С. Арія «Слезы, вздохи, трепет горе...» з кантати №21
2. Бонончини «Per la gloria»
3. Джордани Т. «Caro mio ben»
4. Каччіні Дж. «Amarilli», «Аве марія»
5. Марчелло Б. «Quella fiamma che m'accende»
6. Монтеверді К. «Lasciate mi mirare»
7. Паізіелло Дж. «La bella morinala»
8. Перголезі Дж. «Se tu m'ami», «Confusa smarita », канцона «Tre giorni son che Nina»; арії з кантат «Salve Regina», «Stabet mater»
9. Скарлатті Д. «Sonto nel core», «Violette»
10. Страделла А. «Pieta, Signore»
11. Честі А. «Tu mancavi a tormentarmi»
12. Чімароза Д. Каватина Нанелли з опери «Фанатик древніх римлян».

Зарубіжні арії

1. Россіні Дж. Каватина Розіни з опери «Севільський цирульник»
2. Белліні В. Полонез Ельвіри з опери «Пуритане», каватина Норми з опери «Норма»
3. Верді Дж. Арія Леонори з I дії з опери «Трубадур», арія Аїди з опери «Аїда», Сцена і арія Віолетти з опери «Травіата», арія Джильди з опери «Ріголетто», куплети Оскара з опери «Бал-маскарад», болеро Елены з опери «Сіцилійська вечірня»
4. Понкеллі А. Арія Джоконди з опери «Джоконда»
5. Леонкавалло Р. Арія Недди з опери «Паяци», арія Зази з опери «Заза»
6. Пуччіні Дж. Арія Ліу з опери «Турандот», розповідь Мімі, вальс Мюзетти з опери «Богема»
7. Берліоз Г.Л. Арія з ораторії «Осуждение Фауста»
8. Гуно Ш. Речитатив та арія Джульетти з опери «Ромео і Джульєтта»
9. Оффенбах Ж. Куплети Олімпії з опери «Казки Гофмана»
10. Деліб К.Ф. Строфи Лакме з опери «Лакме»
11. Бізе Ж. Арія Мікаели з опери «Кармен»

Оперні арії українських композиторів

1. Березовський М.С. Арія Демофонта з опери «Демофонт»
2. Гулак-Артемівський С.С. Арія Оксани з опери «Запорожець за Дунаєм»
3. Лисенко М.В. Три арії Марильці з опери «Тарас Бульба», каватина Оксани з опери «Різдвяна ніч», три пісні Наталки з опери «Наталка Полтавка»
4. Вериківський М.І. Арія Панночки з опери «Вій», аріозо Настусі з опери «Пан сотник», другий монолог Ганни з опери «Наймичка»
5. Верстовський О.М. Арія Наташі «Світить, світить сонце ясне» з опери «Аскольдова могила»

Романси російських композиторів

1. Балакірєв М. «Взошел на небо месяц ясный», «Приди ко мне»

2. Бородин О. «Спесь», «Октава», «Песня темного леса»
3. Глієр Р. «Кто, волны, вас остановил»
4. Глінка М. «Скажи, зачем», «Только узнал я тебя», «Не говори, любовь пройдет», «В крови горит огонь желанья», «К Цитре», «Ах, когда я прежде знала», «Адель», «Победитель», «Я помню чудное мгновенье», «Ночной Зефир», «Песнь Маргариты»
5. Глазунов О. «Соловей», «Сновиденье», «Не скажу никому, «Я затеплю свечу», «Чаруй меня, чаруй», «Я здесь, Инезилья», «Старый капрал», «Мне грустно», «Я вас любил»
6. Кюї Ц. «Царскосельская статуя», «Коснулась я цветка», «Смеркалось»
7. Мусоргский М. «Где ты, звездочка», «Семинарист», «Петрушка», «Листья шумели уныло»
8. Рахманінов С. «Полюбила я на печаль свою», «Вокализ», «Не пой, красавица при мне», «Утро», «Сон», «Я жду тебя», «Ночь печальна», «Маргаритки», «Островок», «Здесь хорошо», «Арион», «Крысолов»
9. Римський-Корсаков М. «Восточный романс», «Красавица», «Нимфа», «Сновиденье», «Дева и солнце»
10. Чайковський П. «Я Вам не нравлюсь», «Уноси мое сердце», «Растворил я окно», «Средь шумного бала», «И больно, и сладко», «Слеза дрожит», «Отчего?», «Ни слова, о друг мой», «На землю сум рак пал», «Закатилось солнце», «В эту лунную ночь», «День ли царит»

Романси зарубіжних композиторів

1. Бетховен Л. «Люблю тебя», «Сурок», «Гандолетта», «Прощание», «Радость страданья», «Новая любовь», «Песня о блохе»
2. Моцарт В.А. «О Цитра, ты моя», «Тайна», «К Хлое»
3. Гайдн Й. «Поцелуй», «Розочка», «Серенада», «О, сладкий звук»
4. Берг А. «Ода Любви», «Песнь тростинки»
5. Брамс Й. «Колыбельная», «Охотник», «Ода Сафо», «Тебя забыть», «Звучат нажене свирели», «Серенада», «Девушка горит»
6. Гріг Е. «Сердце поэта», «Песня Сольвейг», «Лебедь», «Сон», «Люблю тебя», «Старая мать», «К родине»
7. Мендельсон Ф. «Фиалка», «На крыльях чудной песни», «Зимняя песня»
8. Сен-Санс К. «Соловей»
9. Шуберт Ф. «Город», «Двойник», «Девушка и Смерть», «Лесной царь», «Баркаролла»
10. Шуман Р. «Солдат», «Посвящение», «Весенняя ночь»

Романси українських композиторів

1. Барвінський В. «Місцю князю», «В лісі», «Ой сумна, темна ніченька», «Сонет»
2. Білаш О. «Жайвори», «Горить моє серце», «Цвітуть бузки»
3. Гулак-Артемовський С.С. «Стоїть явір над водою»
4. Жербін М. «Пливе моя душа», «Вокаліз»
5. Кирейко В. «Пророк», «Знов весна», «Пісня про матір», «Чого я жду»
6. Косенко В. «Говори, говори», «Вони стояли мовчки», «О, если бы ты могла»
7. Кропивницький М. «Соловейко»
8. Лисенко М. «Милованка», «Не забудь юних днів», «Безмежнеє поле», «В грудях вогонь»
9. Людкевич С. «Спи, дитино моя», «Про Бондарівну», «Ой піду я до млина»
10. Майборода Г. «Бажання», «Гаї шумлять», «Не сумуй»
11. Стеценко К. «Плавай, плавай, лебеденько», «Стояла я і слухала весну», «Вечірня пісня», «О, дивуйсь», «Дивлюсь я на яснії зорі»

Обробки українських народних пісень

1. Лисенко М.В. «Ой, не світи, місяченьку», «Ой, джигуне, джигуне», «Дощик», «Зоре моя вечірняя», «Ой, пряду, пряду», «Ой, зацвіла червона калина», «І сніг іде, і метелиця»
2. Лятошинський Б. «Тече річка невеличка»
3. Бойченко «Зелененький барвіночок»
4. Кос-Анатольський А. «Чотири воли пасу я», «Чом, чом не прийшов»
5. Яценко «Глибока кирниця»
6. Вілінська В. «Ти до мене, ти до мене не ходи»

7. Ревуцький Л. «На кладочці умивалася»

Українські народні пісні

«Вечір близенько»
"В кінці греблі шумлять верби"
«Гандзя»
«Глибока кирниця»
"Грицю, Грицю, до роботи"
«Де ти, доню, барилася?»
«Добривечір дівчино»
«Добрий вечір, зелена діброво»
«Дощик»
"Ішов козак потайком"
«і шумить і гуде»
«Їхав козак на війноньку»
«Їхав козак за Дунай»
"Йшла я по воду"
«Закувала зозуленька»
«Зелененький барвіночку»
«Зелена ліщинонько»
«Зацвіла в долині червона калина»
«Зоре моя вечірняя»
«Казав мені батько»
«Летіла зозуля через мою хату»
«Лугом іду, коня веду»
"На вулиці скрипка грає"
«Нащо мені чорні брови»
«Не щибече соловейку»
«Одна гора високая»
«Ой важу я, важу»
«Ой, джигуне, джигуне»
«Ой, дівчино, шумить гай»
«Ой, вербо, вербо»
«Ой, гаю мій, гаю»
«Ой, за гаєм, за Дунаєм»
«Ой зірву я у рожі квітку»
"Ой, на горі сніг біленький"
«Ой на горі на високій»
"Ой, на гору козак воду носить"
«Ой, не світи, місяченьку»
«Ой не ходи, Грицю»
"Ой, маю я чорні брови"
«Ой під вишню»
«Ой піду я до млина»
«Ой там на горі»
«Ой у полі три криниченьки»
«Ой у полі три тополі»
«Ой ходила дівчина бережком»
«Ой чий то кінь стоїть»
«Ох і не стелися, хрещатий барвінку»
«Пливе човен»
"Сидить дід на печі"
«Сонце низенько»
«Стелися, барвінку, низенько»
«Стоїть гора високая»
"Ти до мене не ходи"
«Умираю моя мати»

«Чи я в лузі не калина була»
«Чого сидиш коло мене»
"Хоть у мене мужичок з кулачок"
"Якби мені черевики"
"Якби мені не тиночки»

ІХ. ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Артемьева Е. В классе К. Н. Дормак. Обобщение вокально-педагогического процесса. – М.: Музыка.
2. Антонюк А. Постановка голоса: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
3. Барсов Ю. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. Глинки. – М., 1968.
4. Богадулов В. Очерки по истории вокальной методологии. Вып. 1-3. М., 1929-1937.
5. Богадулов В. Вокальное воспитание детей. – М., 1953.
6. Вербов А. Техника постановки голоса. – М., 1963.
7. Витт Ф. Практические советы обучающемуся пению. – М., 1968.
8. Вопросы вокальной педагогики. Выпуск 7. Сборник статей. – М.: Музыка, 1984.
9. Гарсиа М. Школа пения. – М., 1957.
10. Глинка М. Упражнения для усовершенствования голоса, методические к ним пояснения. – М., 1951.
11. Голубев П. Советы молодым педагогам-вокалистам. – М., 1963.
12. Давидова В., Мчелидзе Д. Певческое дыхание и некоторые советы по постановке голоса. – Тбилиси: Литература.
13. Дмитриев Л. Голосообразование у певцов. – М., 1962.
14. Дмитриев Л. К вопросу об установке голосового аппарата в пении // Труды ГМПИ им. Гнесиных. Вып. 1. – М., 1959.
15. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М., 2000.
16. Дмитриев Л. Рентгенологические исследования строения и приспособления голосового аппарата у певцов. – М., 1957.
17. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968.
18. Дюм Д. Розвиток та охорона співацького голосу. – К.: Музична Україна, 1988.
19. Дюпре Ж. Школа пения. – М., 1955.
20. Егоров А. Гигиена голоса и его физиологической основы. – М., 1962.
21. Егоров А. Фізіологія співу і профілактика захворювання голосу співака. – Л., 1958.
22. Євтушенко Д. Роздуми про голос. – К.: Музична Україна, 1979.
23. Емельянов В. Развитие голоса, координация и тренинг. – СПб: Лань, 2000.
24. Жданович А. Некоторые вопросы вокальной методики. – М., 1965.
25. Жинкин Н.И. О теориях голосообразования//Мышление и речь. – М., 1963.

- 26.Зданович А. Питання вокальної методики. – М., Музгіз, 1965.
- 27.Злобин К.В. Физиология пения в профилактике заболеваний голосового аппарата. – М.- Л., 1958.
- 28.Иванов А. О вокальном образе. – М.: Профиздат, 1968.
- 29.Кадинов Н. Удивительное о слухе и голосе. – М., 1969.
- 30.Канкарович А. Культура вокального слова. – М.: Муз. изд., 1957.
- 31.Кантарович А. Гігієна голосу. – М., 1955.
- 32.Каплун Я. М. Пособие по постановке голоса вокалистов. – М., 1998.
- 33.Комарович И. Практические советы начинающему певцу. – М.-Л.: Музыка, 1965.
- 34.Конвер Ю. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса. – М., 1976.
- 35.Ламперти Ф. Искусство пения. – М., 1923.
- 36.Левидов И. Развитие голоса певца и профессиональные болезни голосового аппарата. – М., 1938.
- 37.Луканин В. Мой метод работы с певцами. / Под ред. Нестеренко. – Л.: Музыка, 1972.
- 38.Луканин В. Обучение и воспитание молодого певца. – М., 1977.
- 39.Менабени А. Методика обучения сольному пению. – М., Просвещение, 1987.
40. Микшина М. Практические основы вокального искусства. – К.: Музична Україна, 1971.
- 41.Морозов В. Вокальный слух и голос. – М.-Л.: Музыка, 1965.
- 42.Морозов В. Тайны вокальной речи. – Л.: Наука, 1967.
- 43.Назаренко И. Искусство пения. – М., 1968.
- 44.Назаров И. Основы музыкально-исполнительской техники и методы её усовершенствования. – М., 1969.
- 45.Павлищева О. Методика постановки голоса. – М.; Л., 1964.
- 46.Петрова Е. О динамике звука певческого голоса. – М.: Муз. изд., 1963.
- 47.Работнов Л. Основы физиологии и патологии голоса певцов. – М.-Л., 1932.
- 48.Работнов Л. Физиология певческого дыхания. – М., 1938.
- 49.Рудаков Е. Новая теория образования верхней певческой форманты // Применение акустических методов исследования в музыковедении. – М., 1964.
- 50.Руководство по фонииатрии. – Л., 1970.
- 51.Садовников В. Орфоэпия в пении. – М., 1958.
- 52.Сонки С. Теория постановки голоса. – Л., 1925.
- 53.Станиславский К. С. и Немирович-Данченко В.И. об искусстве актер-певца. – М.: Искусство, 1973.
- 54.Тренина П. Из опыта педагога-вокалиста. – М., 1976.
- 55.Фант Г. Акустическая теория голосообразования. – М., 1964.
- 56.Фейгін М. Індивідуальність учня та мистецтво педагога. – М., 1968.
- 57.Юдин С. Формирование голоса певца. – М., 1962.
- 58.Юссон Р. Певческий голос. Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса. – М.: Музыка, 1974.

59. Юссон Р. Певческий голос. – М., 1974.
60. Ярославцева Л. Мировые вокальные школы. – М., 1981.

Додаткова література:

1. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. – НМАУ, 1997.
2. Донець-Тессейер М. Збірник вправ для розвитку техніки легких жіночих голосів. Ч.1-4. – К.: Мистецтво, 1950-1970.
3. Емельянов В. В. Развитие голоса: Координация и тренаж. – СПб., 1997.
4. Емельянов В. В. Структура голосовой активности человека // Перспективы развития вокального образования: Сборник. – М., 1987.
5. Малинина О. Вокальное воспитание детей. – Л.: Музыка, 1967.
6. Морозов В. Биофизические основы вокальной речи. – Л.: Наука, 1977.
7. Морозов В. Резонансная теория искусства пения и вокальная техника выдающихся певцов. – М., 2001.
8. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе. – Л., 1972.
9. Панофка Г. Искусство пения. – М.: Музыка, 1968.
10. Паночка Г. 12 артистических вокализов: для меццо-сопрано или сопрано в сопровождении фортепиано. – М.: Музыка, 1969.
11. Яцевич Ю. Музыка: словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.
12. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. – К., 1998.